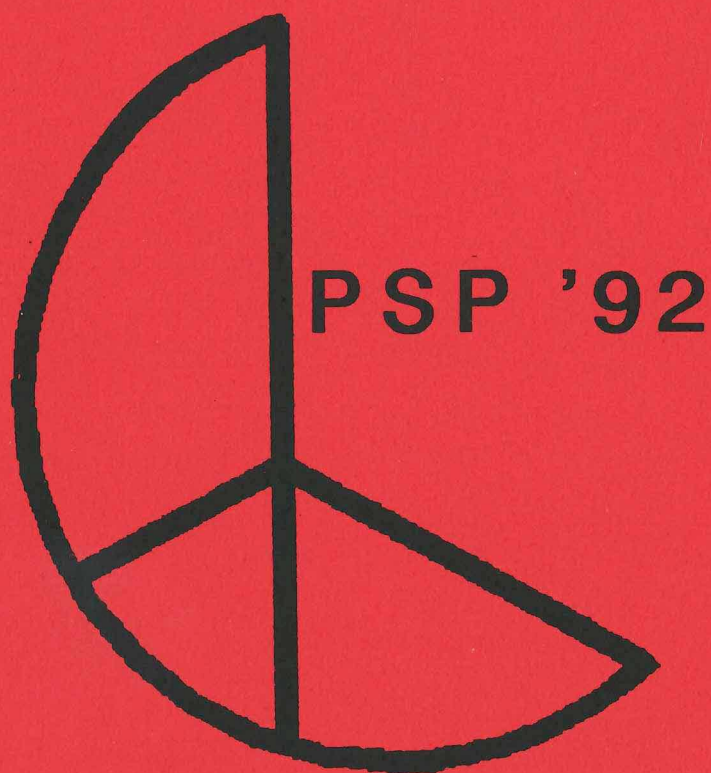

VERKIEZINGSPROGRAMMA 1994 – 1998

PACIFISTISCH SOCIALISTISCHE PARTIJ '92

PACIFISTISCH SOCIALISTISCHE PARTIJ '92

VERKIEZINGSPROGRAMMA 1994-1998

ILLUSTRATIES : VINCENT VAN BRINK
LAYOUT : MICHEL VAN BRINK EN ANAND RADHAKISHUN
UITGAVE : PACIFISTISCH SOCIALISTISCHE PARTIJ '92
PRIJS : LEDEN f 3,00
NIET LEDEN f 4,00
(exclusief verzendkosten)

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	blz. 3
1 ECONOMIE	blz. 7
2 MILIEU	blz. 9

NEDERLAND

3 STAATSVORM	blz. 11
4 POLITIE EN JUSTITIE	blz. 12
5 SOCIALE ZEKERHEID EN WERKGELEGENHEID	blz. 13
6 EMANCIPATIE	blz. 15
7 VOLKSGEZONDHEID	blz. 17
8 ZORG IN DE ZORGSTAAT	blz. 19
9 RUIMTELIJKE ORDENING	blz. 20
10 VOLKSHUISVESTING	blz. 21
11 VERKEER EN VERVOER	blz. 23
12 LANDBOUW	blz. 25
13 DIERENBESCHERMING	blz. 26
14 ONDERWIJS	blz. 27
15 WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE	blz. 29
16 CULTUUR EN RECREATIE	blz. 30
17 MEDIA	blz. 31

NEDERLAND EN DE WERELD

17 BUITENLAND	blz. 32
18 VREDE EN OORLOG	blz. 33
19 ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	blz. 34
20 BEVOLKINGSVRAAGSTUK	blz. 36
21 VLUCHTELINGEN	blz. 37
22 DISCRIMINATIE	blz. 38

INLEIDING

In de strijd voor een moderne maatschappij, gebaseerd op socialistische en pacifistische uitgangspunten, is het zinvol gebruik te maken van de mogelijkheden die de parlementaire democratie in kapitalistische landen biedt. Het is een illusie, te veronderstellen dat we langs deze weg de maatschappij radicaal kunnen veranderen. Dit zal immers tot niets anders leiden dan tot medebeheer van het kapitalisme. Wel door de parlementaire organen te gebruiken als platform voor het uitdragen van onze analyse van de huidige kapitalistische maatschappij en van onze socialistische toekomstvisie.

De noodzakelijk veranderingen waarom het gaat, zullen echter in de maatschappij zelf moeten plaatsvinden door het verzet van onderop, in allerlei vormen, tegen de machts- en bezitsverhoudingen, waardoor slechts enkelingen de touwtjes in handen hebben. Een pacifistisch-socialistische partij kan hierin een wezenlijke rol vervullen, door het initiëren, het stimuleren en vooral het bundelen en het ideologiseren van het verzet, dat zich immers dikwijls specialiseert op één bepaald terrein.

Parallel aan een radicale omwenteling van de sociale en economische machtsverhoudingen, uitgevoerd door grote delen van de bevolking zelf, dienen socialistische partijen, wanneer de bevolking in meerderheid ook op hen stemt, hun parlementaire verantwoordelijkheid te nemen door langs democratische weg via wet- en regelgeving de politiek-juridische structuren in socialistische zin te hervormen. Zo zal de eigendom van de produktiemiddelen moeten worden geherdefinieerd als de werkers de bedrijven bezetten en de produktie willen voortzetten.

HET KAPITALISME

Het kapitalisme lijkt slechts goeds te brengen. Het heeft voor het merendeel van de bewoners van de ontwikkelde landen immers hoge niveaus van materiële welvaart met zich gebracht. Er wordt echter maar al te vaak vergeten dat de stijgende welvaartsniveaus in ons deel van de wereld gepaard zijn gegaan met een toegenomen ongelijkheid. De structurele uitbuiting van de arme landen door de rijke gaat onverminderd door en ook binnen de ontwikkelde landen is men er niet in geslaagd de materiële welvaart rechtvaardig te verdelen.

Het kapitalistische systeem houdt zichzelf in stand door steeds opnieuw behoeften te creëren en te bevredigen. In gelijke tred met de stijging van het consumptieniveau wordt er armoede geproduceerd en gereproduceerd. Uiteraard heeft dit een vernietigende invloed op de aard van de intermenselijke verhoudingen. Maar ook het milieu begint de gevolgen te ondervinden van de voortdurende produktiegroei.

Het kapitalisme heeft tot nog toe geen oplossingen gevonden voor de problemen die het veroorzaakt heeft, en ook in de toekomst zal dit binnen het kapitalistische systeem niet lukken. Het systeem is gebaseerd op ongelijkheid en armoede. De frustraties die dit bij mensen oproept, worden letterlijk weggeknuppeld. Het militarisme heeft feitelijk de functie om de bestaande machtsverhoudingen te bestendigen en de ongelijkheidsmaatschappij in stand te houden. De wereld blijft dan ook, ondanks het beëindigen van de Koude Oorlog, in de greep van een enorme bewapening. Met name de verfijning van de op massamoord gerichte wapentechnologie gaat onverminderd door. Dit alles voornamelijk -naast het feit dat de economische grootmachten (Europa, VS en Japan) behoefte hebben aan militair machtsvertoon tegenover elkaar in hun

onderlinge concurrentiestrijd- om te voorkomen dat de Derde Wereld zich ontworstelt aan de neo-koloniale uitbuiting.

HET SOCIALISME

Een samenleving die ernst wil maken met de mensenrechten, kiest voor het socialisme.

Socialisatie is een kernbegrip in het socialisme; eigendom en beheer van de produktiemiddelen behoren in handen te zijn van de gemeenschap. Wanneer de bevolking zelf de zeggenschap heeft over de produktie en de produktiemiddelen in het algemeen en de werkers in bedrijven en instellingen zelf het interne beheer uitoefenen, kan men de arbeidsverhoudingen eerlijk en gelijkwaardig regelen op een democratische wijze, evenals aard en doel van de produktie. Naast vergroting van de democratie in politiek verband staat het socialisme zo een democratisering van de economische verhoudingen voor: geen arbeid zonder zeggenschap!

Socialisatie van de produktiemiddelen is een voorwaarde tot het oplossen van de overheersende problemen van ongelijkheid, oorlog en milieubederf. Onder andere om te voorkomen dat de particuliere sector in een gemengde economie de boventoon gaat voeren, behoort de socialisatie volledig te zijn. Waar democratische organen zelf aard en richting van de produktie bepalen, zal de produktie worden afgestemd op de daadwerkelijke behoeften, binnen de grenzen, die de gemeenschap zelf daaraan stelt. Bewuste participatie van allen die daaraan kunnen deelnemen, is dan ook een noodzaak om de maatschappij draaiende te houden.

Solidariteit moet echter behouden blijven over de grenzen van de eigen regio en belangen heen. Daarnaast verlangen de handhaving en verdere ontplooiing van de mensenrechten overkoepelende politieke verbanden op landelijke en internationale schaal. Algemene wetgeving, die de rechten vastlegt, die individuele burgers tegenover de gemeenschap en tegenover elkaar kunnen doen gelden (burgerlijke rechten, strafrecht, rechten op gezondheidszorg, onderwijs, sociale voorzieningen, etcetera), dient op centraal niveau te worden vastgesteld, opdat alle burgers gelijkberechtigd blijven. Decentralisatie mag niet ontaarden in lokale willekeur of onevenwichtige regionale machtsconcentraties.

Ook het openbaar bestuur dient in handen te zijn van de gemeenschap. Decentralisatie van de besluitvorming staat voorop; beslissingen die door een gemeenschap kunnen worden genomen, dienen ook door die gemeenschap te worden genomen. Iedereen wordt zo bij de politieke besluitvorming betrokken. Politiek is te belangrijk om alleen aan beroepspolitici over te laten.

Geboorte en afkomst mogen geen enkele rol spelen bij het vervullen van functies en het bezetten van vacatures. In een pacifistisch-socialistische samenleving is dan ook geen plaats meer voor een koningshuis of andere familiebedrijven.

Al is een blauwdruk van het socialisme onmogelijk, een aantal aspecten kunnen zeker worden genoemd zoals:

- 1) Verregaande decentralisatie van de economische en politieke besluitvorming;
- 2) Hoewel een redelijke keuzemogelijkheid van bepaalde produkten voor de consument moet worden gewaarborgd, dient de huidige krankzinnige diversiteit te verdwijnen;
- 3) Buitenparlementair verzet van een door democratische keuzen benadeelde minderheid zal zinvol en dus mogelijk blijven, omdat er altijd sprake zal zijn van een relatieve schaarste-economie.

De bevolking kan zich zowel op (sub)lokale, regionale, landelijke als internationale schaal verenigen in democratische organen. De reikwijdte van het afzetgebied van een bedrijf hoort te bepalen onder de zeggenschap van welke territoriale gemeenschap het valt. De planning van de produktie van een bedrijf van slechts lokale betekenis wordt dan ook enkel door de behoeften van die lokale gemeenschap bepaald. In de voormalige Oostbloklanden maakte de staat, en niet de gemeenschappen, de dienst uit. De staat bepaalde wat en hoe geproduceerd werd. Bovendien was de staat ondemocratisch georganiseerd. Het op één lijn stellen van een socialistische maatschappij waarvoor wij ons inzetten en de maatschappijen in de voormalige Oostbloklanden, is dan ook onterecht.

Al is het socialisme niet het middel tegen alle kwalen, voor de grote problemen, veroorzaakt en in stand gehouden door het kapitalisme, is het socialisme wel de aangewezen weg.

HET PACIFISME

Een samenleving die ernst wil maken met de mensenrechten, kiest voor geweldloosheid als norm en uitgangspunt.

Wij maken een onderscheid tussen politiek en persoonlijk geweld. Dit laatste is niet altijd te voorkomen en kan ook niet altijd veroordeeld worden. Bij politiek geweld moeten we een onderscheid maken tussen politie-optreden en militair ingrijpen. Niet bij voorbaat en onder alle omstandigheden kan politie-optreden worden uitgesloten. Controleerbaar, rechtmatig politie-optreden wordt door ons niet afgekeurd. Geheimhouding en ontbreken van zeggenschap bepalen het karakter van een leger. Het leger is per definitie oncontroleerbaar en ondemocratisch.

Als begripsbepaling van het pacifisme is "strijd voor minimalisering van geweld" een misleidende kwalificatie. Het standpunt kan niet zijn: "Oorlog mag, maar dan wel met zo min mogelijk geweld". Het standpunt dient te zijn: Totale afwijzing van ieder oorlogsgeweld, als misdaad.

Het denken in termen van militaire verdediging moet worden vervangen door het denken in termen van sociale/geweldloze verdediging. Dat is niet alleen een vereiste van minimale beschaving, het is ook een eis van redelijkheid, daar militaire verdediging alleen nog maar kan leiden tot collectieve zelfmoord. Kiezen voor overleven van de mensheid betekent kiezen voor afschaffing van alle militaire instituten.

Ordehandhaving door een centrale, uitsluitend als VN-macht herkenbare laagbewapende vredesmacht kan ook niet bij voorbaat en onder alle omstandigheden worden uitgesloten. Echter ook hier geldt dat vrede niet wordt bevorderd door oorlog te voeren. Bovendien zal er nog het een en ander veranderd moet worden in de organisatie van de VN. Zo dient bijvoorbeeld het vetorecht in de organisatie van de VN te worden afgeschaft. Per geval moeten de werkelijke doelstellingen voor de inzet van de laagbewapende vredesmacht kritisch worden getoetst aan de normen van internationale mensenrechtenverdragen.

PACIFISME EN SOCIALISME, SOCIALISME EN PACIFISME

Eerbiediging van de mensenrechten vormt het verband tussen socialisme en pacifisme. Noch in het kapitalisme noch in de oorlogvoering is eerbiediging van de mensenrechten mogelijk!

Niet-socialisten kunnen om uiteenlopende redenen pacifistisch handelen voorstaan en evenzo kunnen socialisten, om een socialistische maatschappijvorm te verwezenlijken, overgaan tot het gebruik van geweld. De praktijk heeft echter laten zien dat in staten waar geweld werd gebruikt in naam van het socialisme, de regimes in dictaturen ontaardden, al of niet met een sausje van menselijkheid.

Zolang nationaal en internationaal kapitalistische structuren overheersen, zal de tegenstelling tussen arm en rijk (de ongelijkheid) blijven voortbestaan. Economische en politieke machtsmotieven zullen steeds weer aangegrepen worden om oorlog te voeren. Er is dan ook geen enkele reden om aan te nemen dat het gebruik van geweld als middel in de toekomst, bij het blijven voortbestaan van de kapitalistische structuren, minder zal worden toegepast dan in het verleden. Internationaal socialisme zien we daarom als een voorwaarde voor vredesopbouw. Anderzijds zal een maatschappij, gebaseerd op materiële gelijkheid en immateriële gelijkwaardigheid, alleen kunnen bestaan als deze maatschappij gevrijwaard is van geweld en wapens. Pacifisme is dan ook een voorwaarde voor het kunnen functioneren van een socialistische maatschappij.

Socialisten zullen een verbeterde strijd moeten voeren tegen het kapitalisme. Daarbij kan niet worden uitgegaan van het middel van militair geweld, omdat daardoor de doeleinden van de strijd geperverteerd en verminkt zullen worden. Wie uit is op een maatschappij waarin de menselijke waardigheid centraal staat, waarin iedereen zich, binnen een sociale context, vrij zal kunnen ontplooiën, zal ook in de aanloopfase moeten uitgaan van goede menselijke verhoudingen. Dit alles in het besef dat de wereld socialistisch zal zijn, of niet zal zijn!

1 ECONOMIE

A INTERNATIONAAL

"Het opvallendste kenmerk van de hedendaagse wereld is het feit, dat bijna tweederde van de mensheid in een toestand van armoede en ellende leeft, terwijl de resterende minderheid de gevolgen begint te bespeuren van een overconsumptie als resultaat van ongecontroleerde economische groei, die het natuurlijke en menselijke milieu verwoest."

Uit: Het Bariloche-rapport voor de Club van Rome, 1978

- 1 Nederland zal zich, bij voorkeur samen met andere landen, sterk moeten maken om aan de internationale ongelijkheid, in haar wreedste vorm tot uiting komend in de hongerdood van miljoenen mensen, een einde te maken. Een ander financieringsstelsel dat arme landen bevoordeelt, is daartoe noodzakelijk.
- 2 Nederland dient dan ook het Europees Monetair Stelsel (EMS) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) te verlaten.
- 3 Mondiale zorgplicht en zorgvervlochten vergroten de kans op ontspanning en zal vredebevorderend werken. Als de wereldbevolking als zodanig de maat der dingen is, kunnen we onze toekomst beter gezamenlijk op poten zetten. Vandaar dat de PSP'92 het noodzakelijk acht dat er een begin wordt gemaakt met het opzetten van een internationaal sociaal zekerheidsstelsel.

B NEDERLAND

- 1 De toenemende ongelijkheid baart ons grote zorgen. Een sociale slachting, uitgedrukt in vergroting van de inkomensverschillen en het ontstaan van verpaupering moeten voorkomen worden. Wij streven dan ook naar een economisch stelsel, waarbinnen de mensen economisch gelijk zijn. Voor de komende vier jaren wenst de PSP'92 een sterke inkomensnivellering.
- 2 Vooruitlopend op een algehele socialisatie¹ zijn reeds binnen het kapitalisme een aantal nationalisaties² nodig. In eerste instantie denken we hierbij aan banken, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen, maar ook aan de transportsector, het grondbezit en het bezit van onroerend goed.
- 3 Op de lange termijn zien we de staat, zoals we die nu kennen, als een hinderpaal op weg naar het socialisme. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de huidige ondernemingsvormen nog kwalijker zijn. De nationalisatie moet op een zo kort mogelijke termijn worden omgezet in een socialisatie.
De grote geldfondsen van banken, verzekeringsmaatschappijen, bedrijfsverenigingen, sociale en pensioenfondsen dienen echter onderwerp van algemene regelgeving te

---

¹ socialisatie: het in handen brengen van de gemeenschap

² nationalisatie: het in handen brengen van de staat

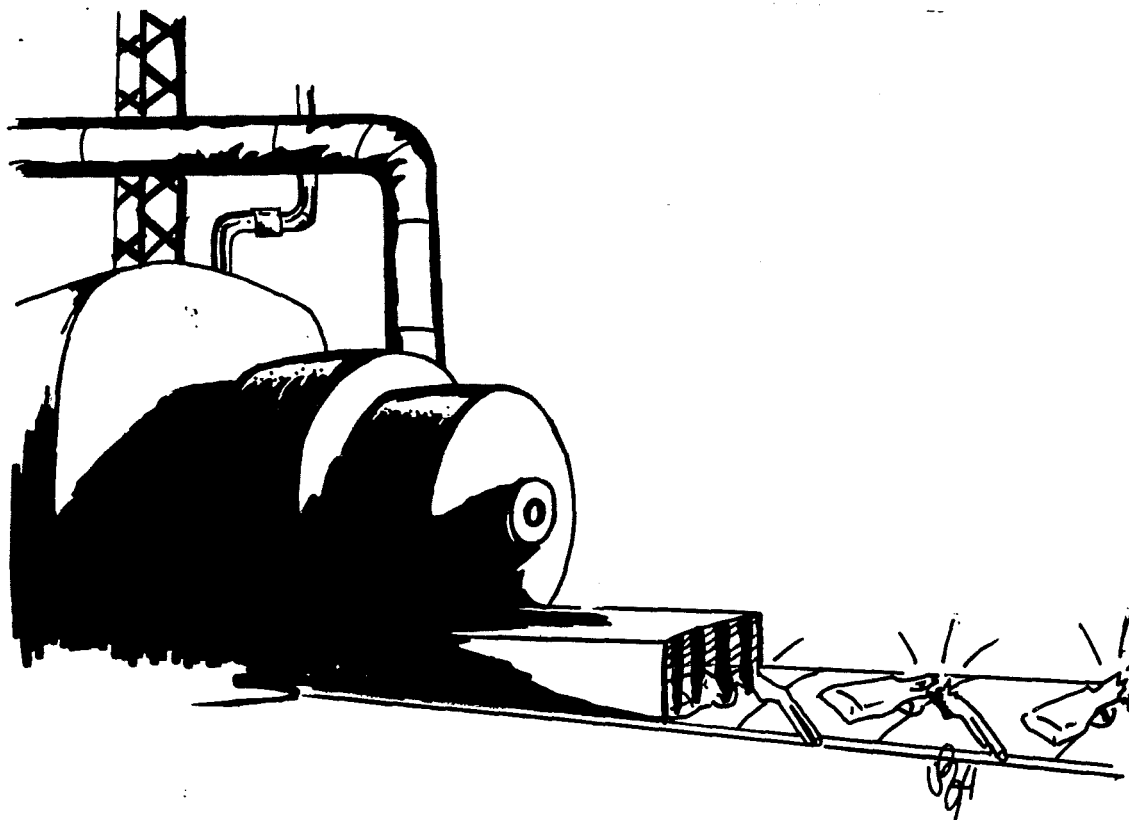
blijven, opdat alle burgers hier gelijke rechten kunnen doen gelden. Zij blijven daarom vallen onder de zeggenschap van de algemene overkoepelende landelijke vergadering of komen onder die van internationale democratische organen. Hetzelfde geldt voor bedrijfstakken, die goederen en diensten produceren van landelijk of internationaal belang, waar het de besluitvorming betreft over aard en globale richting van de productie. Het interne beheer en de gedetailleerde planning komen in handen van de producenten zelf (de werkers van een bedrijf in gezamenlijkheid).

4 Binnen het huidige kapitalistische systeem moet een nieuw begin worden gemaakt met een 'Wet op de Vermogensaanwasdeling'. Deze moet nadere uitwerking krijgen tezamen met verdere wetgeving, die uitbreiding van bevoegdheden en zeggenschap van ondernemingsraden regelt.

5 De PSP'92 staat een programma van conversie voor, dat wil zeggen: de bestaande industrieën worden omgevormd tot werkplaatsen waar alleen maatschappelijk zinvolle producten en goederen voor de particuliere consumptie worden gemaakt. Dit betekent onder andere dat het militaire productieapparaat moet overstappen op niet-militaire productie.

6 Wij verlangen een onderzoek naar het economisch profijt dat vele bedrijven hebben (gehad) van de bewapeningspolitiek.

7 Het opzetten van bijvoorbeeld een goed milieubeleid wordt beperkt doordat de productie van goederen en aanbieden van commerciële diensten zich in de particuliere sector afspelen. Een nieuw economisch rekenmodel, waarin het leefmilieu een grote economische waarde krijgt, is noodzakelijk om een afweging tussen de maatschappelijke lasten en baten van de productie mogelijk te maken.

2 MILIEU

Hoewel ecologie en economie een integrale eenheid zouden moeten vormen, zijn de begrippen in de loop der tijd tegenover elkaar komen te staan. Het is nu tijd te kiezen voor het milieu. Duurzaamheid is daarbij een sleutelbegrip. Wij zijn medeverantwoordelijk voor het welzijn van medemens en toekomstige generaties. Aan deze verantwoordelijkheid kunnen noch mogen wij ons onttrekken.

Grondstoffenvoorraden dreigen razendsnel uitgeput te raken door de kapitalistische wijze van produceren en consumeren. Dit beperkt de keuzemogelijkheden; ja zelfs de overlevingskansen van de generaties na ons. Bovendien houdt het de ontwikkelingslanden gevangen in een web van armoede en honger. Wij zullen moeten minderen! Minder en milieuvriendelijker consumeren, maar vooral ook produceren.

Ten dienste van het verminderen van de industriële produktie -vooral in rijke landen als Nederland- moet worden gebroken met de huidige politiek van industrialisering. Deze politiek staat in het teken van permanente economische groei. In plaats van industriële groei is de-industrialisering geboden, met als ondergrens een produktieniveau dat voldoende is voor het bevredigen van algemene basisbehoeften. Industrieën die hoofdzakelijk produceren voor onder anderen zieken of invaliden, dienen te worden ontzien.

A INTERNATIONAAL

- 1 De milieuproblematiek is een wereldwijd probleem. Hoewel niet elk land in even sterke mate verantwoordelijk kan worden gehouden, dient de milieuproblematiek op mondiaal niveau aangepakt te worden.
- 2 Voor de huidige milieuproblemen zijn de westerse landen, waaronder Nederland, voor het grootste deel verantwoordelijk. Deze landen zullen dan ook de grootste offers moeten brengen.
- 3 Duurzame ontwikkeling is in de ontwikkelingslanden veelal onmogelijk. Gebrek aan middelen maakt milieubehoud in veel gevallen tot een luxe. Armoedebestrijding is dan ook noodzakelijk (zie H.20: Ontwikkelingssamenwerking).
- 4 Atoomproeven hebben het leefgebied van velen onbewoonbaar gemaakt. Legeroefeningen ruïneren grote natuurgebieden. Niet alleen om humanitaire redenen, maar ook om het milieu te redden, dient er ontwapend te worden. De PSP'92 eist dat de Nederlandse regering nucleaire proeven waar ook in de wereld ondernomen, veroordeelt.

B NEDERLAND

- 1 De uitstoot en lozing van schadelijke stoffen dienen met alle mogelijke maatregelen teruggebracht te worden. We eisen daartoe onder andere:
  - 1.1 Naast een beperking van het autogebruik en -bezit door middel van een vergunningensysteem (zie H.11: Verkeer en Vervoer) ook het gebruik van schonere brandstoffen;
  - 1.2 Het opzetten van grootschalige herbebossingsprogramma's, om de uitstoot van kooldioxyde te compenseren;
  - 1.3 Een onmiddellijk verbod op het gebruik van CFK's en methylbromide;
  - 1.4 Een aanscherping van de emissie-eisen voor zwavel- en stikstofoxyden om de verzuring tegen te gaan.
- 2 Het ontstaan van afval moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Een brongerichte aanpak is noodzakelijk. Afval moet waar mogelijk voor hergebruik geschikt worden gemaakt. Voorzieningen dienen dan ook onmiddellijk getroffen te worden. Verder bepleiten we een drastische beperking van het gebruik van niet- of slecht-afbreekbare materialen.
- 3 Daar waar toch afval ontstaat, moet deze in Nederland verwerkt worden. Het is onaanvaardbaar dat ontwikkelingslanden en de voormalige Oostbloklanden de vuilstortplaatsen voor de westerse wereld worden.
- 4 Gunstige effecten van schoonmaaktechnologieën worden vaak tenietgedaan door de voortdurende groei van milieu-onvriendelijke activiteiten. Zo is het effect van de katalysator praktisch nihil door de voortdurende groei van het autoverkeer. Het heilige geloof in dit soort van technologieën dient dan ook plaats te maken voor een meer realistische benadering: duurzame ontwikkeling vereist een beperking van het gebruik van grondstoffen en energie! Bovendien is een overgang naar alternatieve, milieuvriendelijke energiebronnen noodzakelijk. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat de PSP'92 kernenergie niet als een alternatief ziet.
- 5 Een verschuiving van de belastinggrondslag, van arbeid naar milieu (voornamelijk energie en grondstoffen) wordt door ons niet bij voorbaat afgewezen. Onder een aantal voorwaarden, waaronder de garantie dat de inkomensverschillen niet worden vergroot en de eis van flexibiliteit ten aanzien van de belastinggrondslag, juichen we de ecotax zelfs toe.
- 6 Bovenal moeten consumenten bewust worden gemaakt van de ernst van de milieuproblematiek. Tegelijkertijd moet iedereen echter de mogelijkheid krijgen om milieuvriendelijk te consumeren. Naast de milieubelasting dient er een extra milieuheffing op milieuonvriendelijke produkten te komen. Uit de opbrengsten van deze milieuheffing kunnen dan milieuvriendelijke produkten gesubsidieerd worden. Hierdoor wordt het voor mensen met lage inkomens mogelijk milieuvriendelijk te consumeren.

NEDERLAND

3 STAATSVORM

- 1 Centralistische staatsvormen, waartoe ook de Nederlandse monarchie behoort, belemmeren en blokkeren democratisering, emancipatie en nivellering. Een eerste stap op weg naar de ontwikkeling van meer democratische bestuursvormen is de vorming van een republiek. De PSP'92 wil het koningshuis dan ook onmiddellijk afschaffen.
- 2 De representatieve functies in de republiek kunnen vervuld worden door democratisch gekozen vertegenwoordigers, die hun taak bij toerbeurt vervullen. De republiek die wij voorstaan, kent dus geen president.
- 3 In Nederland wordt de machtsuitoefening van de top naar beneden steeds intenser. De burgers kunnen nauwelijks meer weerstand bieden tegen deze machtsuitoefening. Afhankelijkheid van de macht moet daarom altijd en voortdurend gecompenseerd worden door recht op democratische controle over die macht. De PSP'92 wenst de ontwikkeling van democratische structuren die vanuit de basis komen, te stimuleren.
- 4 De overheid heeft mede tot taak machtelozen te beschermen tegen de machthebbers. Dit betekent dan ook dat de rechtspositie van de burger ten opzichte van de overheid sterk verbeterd moet worden. Inspraakprocedures mogen niet beperkt blijven tot meeweten en meepraten van de burgers, maar moeten de burgers de gelegenheid geven om mee te beslissen.
- 5 Referendum en volksinitiatief dienen ook zo spoedig mogelijk ingevoerd te worden.
- 6 Volledige controle op de machtsuitoefening zal alleen dan mogelijk zijn, als de bureaucratie en haar technologische instrumenten geëlimineerd worden. Met name de centrale instituten die het menselijk doen en laten regelen, controleren en inperken, dienen geëlimineerd te worden.
- 7 Persoonsregisters mogen alleen worden aangelegd met een vergunning, waarin aard en doel van het gebruik is bepaald. Ieder mens moet het recht hebben om de vastgelegde gegevens in te zien en onjuiste gegevens te doen verwijderen of te corrigeren.
- 8 Hoewel democratisering in de huidige staatsvorm slechts mondjesmaat kan plaatsvinden, dient elke mogelijkheid die verandering in deze situatie kan brengen, onmiddellijk te worden aangegrepen.
- 9 Naast het afschaffen van de Eerste Kamer en een uitbreiding van de Tweede Kamer pleiten we voor de uitbreiding van de huidige ombudsinstellingen (los van politieke partijen) tot een regionaal netwerk.

4 POLITIE EN JUSTITIE

- 1 Het rechtssysteem werkt steeds ten gunste van de gevestigde belangen, daar waar deze eigenlijk de functie zou moeten hebben om voorwaarden te scheppen voor maatschappelijke veranderingen, waardoor onderdrukking en uitbuiting kunnen verdwijnen. De politie, als handhaver van het rechtssysteem, is vaak het tegendeel van 'je beste vriend'. Het besef van de juistheid van deze stelling, dringt steeds verder door.
- 2 De politie mag de bevolking nooit afhouden van democratische rechten en vrijheden. Openheid en openbaarheid moeten het justitie- en politie-optreden gaan kenmerken. De controle van de bevolking op politie en justitie moet worden vergroot, niet andersom.
- 3 Het politie-apparaat moet gedemilitariseerd worden. Het dragen van vuurwapens tijdens surveillances moet worden afgeschaft. De gemilitariseerde politie-eenheden, arrestatieteams en anti-terreurbrigades, alsmede de Mobiele Eenheid, moeten worden opgeheven.
- 4 De BVD en de politieke inlichtingendiensten van rijks- en gemeentepolitie moeten ook worden opgeheven. De gegevens die deze diensten verzameld hebben, moeten, net als de Stasi-archieven, onmiddellijk toegankelijk worden.
- 5 Het strafrecht moet hervormd worden. Qua zwaarte van de bestraffing dient er een verschuiving plaats te vinden van vermogensdelicten (zoals diefstal, inbraak en roof) naar op personen gerichte geweldsmisdrijven. Inbreuk maken op andermans goed wordt nu vaak zwaarder bestraft dan inbreuk maken op iemands fysieke en persoonlijke integriteit (mishandeling, 'potenrammen', incest, verkrachting en moord). De PSP'92 staat ten aanzien van de berechting van opzettelijke wreedheden, begaan ten opzichte van personen, daarom niet afwijzend tegenover een rechtmatige vergelding in verhouding tot de ernst van het misdrijf. De hulpverlening aan slachtoffers van zeden- en geweldsmisdrijven moet aanzienlijk worden uitgebreid.
- 6 Militaire rechtspraak en alle vormen van tuchtrechtspraak moeten verdwijnen.
- 7 De rechten van minderjarigen, zoals het recht om zelf een opleiding te kiezen, het recht op een eigen hulpverlener, arts of advocaat en het recht om een ouder of voogd te kiezen bij echtscheiding, moeten wettelijk worden vastgelegd.
- 8 Het gebruik van zowel soft als hard drugs moet gelegaliseerd worden. De verkoop van soft drugs zou onder dezelfde voorwaarden kunnen plaatsvinden als de verkoop van alcoholische dranken. Het verstrekken van hard drugs zou in handen moeten komen van de hulpverleningsinstellingen. In de grotere steden moeten ruimten voor het gebruiken van hard drugs worden ingericht. De handel in hard en soft drugs moet genationaliseerd worden.

5 SOCIALE ZEKERHEID EN WERKGELEGENHEID

- 1 Een daadwerkelijk sociaal klimaat kan alleen bestaan in een samenleving waarin de produktieverhoudingen zijn gewijzigd en waarin de economie is gesocialiseerd.
- 2 Juist in een socialistische maatschappij, waar de produktiesector in handen is van de democratische gemeenschap, kan een uitgebreide welzijns- en dienstensector worden gerealiseerd. Deze kan immers (ten dele) uit de opbrengsten van de primaire en de secundaire sector worden bekostigd.
- 3 Zij die zich geen inkomen kunnen verwerven door arbeid, hebben recht op een gegarandeerd inkomen, voldoende om een menswaardig bestaan te kunnen leiden, onafhankelijk van hun leeftijd. De uitholling van het sociale-zekerheidsstelsel is ons een doorn in het oog. Op korte termijn is een verhoging van alle onderinkomens noodzakelijk.
- 4 De organisatie van de sociale zekerheid is onnodig ingewikkeld en kost daardoor de gemeenschap handenvol geld. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die zelf graag (weer) aan de slag willen, komt de overheid met een actief werkgelegenheidsbeleid, gericht op de door hen zelf als passend aanvaarde arbeid, waarbij zonnodig werkgevers verplicht worden tot medewerking. Bovendien dient het onderscheid in de sociale zekerheidswetgeving tussen samenwonenden en alleenstaanden opgeheven te worden. De sociale verzekeringen, evenals de belastingen, moeten geïndividualiseerd worden.
- 5 Het stelsel van minimumjeugdlonen moet verdwijnen. Deze lonen moeten worden opgetrokken naar het niveau van de volwassenen. De inkomens in het algemeen moeten snel genivelleerd worden. Loonsverhogingen worden daarom niet meer gegeven in procenten maar centen.
- 6 De produktie moet op nut en wenselijkheid worden afgestemd. Dit heeft uiteraard consequenties voor onze visie op werkgelegenheid. De sollicitatieplicht moet, zolang kapitalistische produktiewijzen overheersen, worden afgeschaft. Het aantal zinvolle arbeidsplaatsen in de collectieve sector, zoals op het gebied van de maatschappelijke zorg, openbaar vervoer en onderwijs, moet drastisch worden uitgebreid.
- 7 Vrouwen en etnische minderheden nemen een zwakke positie op de arbeidsmarkt in. Zij dienen dan ook voorrang te krijgen bij het bezetten van vrijkomende en nieuwe arbeidsplaatsen via een beleid van 'positieve actie'. Vrouwen hebben net als mannen recht op werk buitenshuis. Van dit recht kunnen vrouwen alleen gebruik maken als mannen ook hun deel in het huishouden en in de opvoeding van kinderen op zich nemen.

- 8 De werkgelegenheid moet eerlijker verdeeld worden. Het is waanzinnig dat een deel van de bevolking wel het geld maar niet de tijd heeft om van het leven te genieten, terwijl een ander deel wel de tijd maar niet het geld heeft. Werkgelegenheid voor iedereen kan voorlopig alleen gewaarborgd worden door arbeidstijdverkorting. Deze kan op een aantal manieren gerealiseerd worden:
  - 8.1 Verkorting van de werkdag of werkweek;
  - 8.2 Recht om werk gedurende een aantal jaren te onderbreken voor een vervolgstudie;
  - 8.3 Invoering van een systeem van flexibele pensionering. Afwijking van de algemeen vastgestelde pensioengerechtigde leeftijd is alleen mogelijk op grond van de vrije wil van de betrokken werknemer;
  - 8.4 Recht op verlengd ouderschaps- en verzorgingsverlof;
- 9 Verhoging van de minimuminkomens (-uitkeringen, AOW en staatspensioenen) met 15%, te financieren door sterk nivellerende vormen van belastingheffing.
- 10 Zolang democratisering van de economie niet is gerealiseerd, is staken een van de weinige middelen om veranderingen te bewerkstelligen. De stakingsvrijheid moet dan ook volledig zijn.

6 EMANCIPATIE

Bewustwording is noodzakelijk. Vrouwenstrijd, maar ook mannenstrijd is nog steeds nodig, omdat in onze samenleving ongelijkheid op basis van sekse voortduurt. De maatschappelijke positionering dient op een individuele afweging en niet op sekse te berusten. Zo komen wij tot de volgende standpunten:

- 1 Het burgerlijk huwelijk dient te worden afgeschaft wegens de onmogelijkheid een strikte scheiding aan te brengen tussen de juridische en symbolische kant van de huwelijks-sluiting. Een juridische basis voor elke samenlevingsvorm is essentieel om juridisch aanspraak te kunnen maken op rechten, en om de plichten ten opzichte van elkaar en van mogelijke kinderen vast te leggen.
- 2 Alle relatievormen dienen voor de wet gelijk te zijn, inclusief netwerken die uit meer dan twee personen bestaan. Zolang er nog geen sprake is van gewenste regelgeving, kunnen partners die wensen samen te leven, een wettelijk erkend samenlevingscontract sluiten. De overheid dient de mogelijkheid te bieden zich te verzekeren tegen de schade, die voortijdige beëindiging van het samenlevingscontract met zich brengt. De pensioen-wetgeving dient aan de nieuwe wetgeving te worden aangepast.
- 3 De Rechten van het Kind dienen door wetgeving uitgebreid te worden. Zowel homo-, lesbo- als hetero-stellen, netwerken en alleenstaanden kunnen het ouderschap vervullen, daarbij de zorgplicht voor het kind in evenredigheid op zich nemend. De achterstelling van niet-wettige kinderen dient zo snel mogelijk te verdwijnen. Met nadruk stellen wij dat geen enkele samenlevingsvorm (inclusief man-vrouw) het "recht" heeft op een kind.
- 4 Op vele gebieden dient de overheid initiatieven te nemen die bijdragen aan de doorbre-king van stereotyperingen om op die manier gelijke kansen voor vrouwen en mannen mogelijk te maken:
  - 4.1 Het onderwijs dient zowel vrouwen als mannen gelijke vaardigheden te leren. Het onderwijs dient tevens bij te dragen aan de bewustwording van de nog steeds aanwe-ge stereotyperingen en de doorbreking daarvan;
  - 4.2 Media-reclame en andere reclamemiddelen dienen getoetst te worden op stereotype-ringen;
  - 4.3 Discriminatie van vrouwen, in het bijzonder van allochtone vrouwen, dient door de overheid met alle wettige middelen bestreden te worden;
  - 4.4 Ieder volwassen persoon heeft recht op een eigen inkomen. De overheid dient voorwaar-den te scheppen voor het creëren van banenplannen. Het verkorten van de werktijd is strikt noodzakelijk;
  - 4.5 Het opvoeden van kinderen moet gezien worden als volwaardig werk. De mogelijkheden tot kinderopvang moeten wel gegarandeerd worden;
  - 4.6 Diegenen die het samenlevingscontract aangaan, dienen de zorgplicht ten aanzien van de kinderen te garanderen. Verondersteld wordt, dat de natuurlijke ouders de zorgplicht op zich nemen;

- 4.7 Alle anti-conceptiva dienen in het standaardbasispakket van de gezondheidszorg opgenomen te worden;
- 4.8 In de Wet Zwangerschapsonderbreking dient de wachttijd van vijf dagen te verdwijnen. Vrouwen dienen zelf te beslissen over de beëindiging van de zwangerschap, ook minderjarige vrouwen.

7 VOLKSGEZONDHEID

- 1 Iedereen behoort te kunnen beschikken over haar of zijn leven. Daarbij heeft men recht op medische, sociale en psychische hulp en begeleiding. Hulp bij zelfdoding mag niet leiden tot strafvervolging van de hulpverlener, mits de nog nader te formuleren zorgvuldigheidseisen in acht worden genomen.
- 2 De gezondheidszorg is belangrijk en dient voor iedereen in gelijke mate toegankelijk te zijn. De huidige tendens in de financiering van de gezondheidszorg, waardoor in de nabije toekomst niet iedereen meer gebruik kan maken van de medische voorzieningen, is onaanvaardbaar. Er moet één verplichte nationale ziektekostenverzekering worden opgezet voor alle mensen die zich in Nederland bevinden. De premie wordt geheven naar draagkracht. Het klassensysteem moet onmiddellijk worden afgeschaft.
- 3 Het medisch personeel komt in loondienst van de instelling.
- 4 De zorg behoort daar plaats te vinden waar dat voor de betrokkene het meest gewenst is. Dit voorkomt onnodige kosten en stigmatisering. Experimenten met diverse woonvormen, afgestemd op specifieke zorgbehoeften, dienen dan ook aangemoedigd te worden. Iedereen die personen met een geestelijke en/of lichamelijke handicap verzorgt, heeft recht op ondersteuning in de ruimste zin van het woord.
- 5 Alleen indien de inhoud van het werk dat vereist, mag er een medische keuring of psychologische test plaatsvinden. De doelstelling van de keuring of test moet vooraf duidelijk zijn.
- 6 Keuringen om verzekeringen af te kunnen sluiten, moeten onmiddellijk worden afgeschaft.
- 7 Iedereen heeft, als zij of hij dat wenst, recht op een periodiek algemeen onderzoek.
- 8 Er moet meer aandacht worden besteed aan gezondheidsvoorlichting en het mondiger maken van (mogelijke) gebruikers van de gezondheidsinstellingen. Dit werkt preventief en op de langere termijn zelfs kostenbesparend. Huisartsenpraktijken moeten kleiner worden, waardoor de huisarts meer aandacht kan besteden aan individueel gerichte voorlichting. Uiteraard zal, net als bij andere vormen van voorlichting, de objectiviteit in het oog moeten worden gehouden. Voorlichtingsmaterialen dienen in alle gewenste talen beschikbaar te zijn.
- 9 De preventie-activiteiten met betrekking tot verslavingen moeten worden uitgebreid. Ook de mogelijkheden om af te kicken dienen uitgebreid te worden.
- 10 Om de mogelijkheden die de voortschrijdende technieken, zoals genetische manipulatie, ons bieden in toom te houden, is een doorlopende ethische discussie over de grenzen van de medische zorg noodzakelijk. In deze "brede" discussie dienen ook de grenzen van de eigen verantwoordelijkheid, van de mens tegenover de eigen gezondheid, aan de orde te komen.
- 12 Verbetering van symptoombestrijdende medicamenten en medische ingrepen kosten veel geld. Dit geld kan op de lange duur met meer effect worden aangewend als het voor onderzoek naar de oorzaken van ziekten gebruikt wordt. Wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken van ziekten moet dan ook prioriteit hebben boven het onderzoek naar symptoombestrijding.

- 15 Op korte termijn dient de keuzevrijheid van patiënt/cliënt voor hulpverleners in de reguliere gezondheidszorg gewaarborgd te worden. Overigens moet dit op de langere termijn ook ten aanzien van alternatieve geneeswijzen gaan gelden.
- 16 Het is wenselijk dat zoveel mogelijk mensen een donorcodicil bij zich dragen. De wens van de betrokkene ten aanzien van het donorschap moet gerespecteerd worden. Commerciële handel in donororganen en -weefsel dient fel bestreden te worden.

8 ZORG IN DE ZORGSTAAT

- 1 Een mens ontwikkelt zich optimaal, wanneer hij vanaf de geboorte optimale zorg ondergaat. De kans op optimale zorg wordt groter naarmate de groep kleiner wordt. In een kleine groep van mensen is namelijk de mogelijkheid tot het opbouwen van relaties en identificatie het grootst.
- 2 Zorg is in de huidige maatschappij verworpen tot een deel van de economie. De zorg bepaalt zich enkel nog tot wat in een gegeven maatschappelijke context nut oplevert. De kosten-baten analyse heeft ook in de zorgsector haar intrede gedaan. Overigens is dit geheel in overeenstemming met de overheersende opvatting waarin de mens als kapitaalsfactor wordt gezien. De mens is in deze opvatting gedegradeerd tot een machine, met maar één verschil: afgedankte machines gaan in de sloop, afgedankte mensen in het steeds kleiner wordende vangnet.
- 3 Zorgsystemen moeten kleinschalig worden, of binnen grote massieve organisaties gebaseerd worden op de kleine groep. Gedragscodes en eisen aan het zorgsysteem moeten zodanig worden opgebouwd dat de zorg zo optimaal mogelijk is. Dit betekent onder andere kleine afdelingen en een hoge mate van delegatie van verantwoordelijkheid.
- 4 Zorgsystemen moeten meer procesgericht en minder produktgericht zijn. De aandacht voor de mens moet in het zorgsysteem centraal staan. Fabrieksmatig werken, compleet met efficiency-verhogende maatregelen, hoort niet thuis in de zorgsector.
- 5 Binnen de institutionele, chronische zorgverlening (gehandicapten-, ouderen-, psychiatrische zorg) moeten aan wie daaraan behoefte heeft, zo veel mogelijk zeggenschap, zelfstandigheid, individuele leefruimte en privacy geboden worden, zowel binnen verpleeginrichtingen als begeleid-wonenvoorzieningen en dergelijke. Dit houdt dus niet in het onder het mom van 'zelfstandigheidsbevordering' de straat opschoppen van geesteszieken als een verkapte bezuinigingsmaatregel. Psychisch gehandicapten worden in het huidige beleid zo tot zwervers-tegen-wil-en-dank gemaakt. Dit is wreed en onmenselijk.
- 6 De mens moeten we weer als mens leren zien en waarderen. De gelijkschakeling van de mens met een machine is de uitkomst van een eenzijdig op materiële waarden georiënteerde maatschappij. De maatschappij moet net als de zorg gehumaniseerd worden.

9 RUIMTELIJKE ORDENING

- 1 Economische belangen bepalen de verdeling van de schaarse ruimte in Nederland. De opeenhoping van wonen en werken in de Randstad heeft geleid tot landschapsbederf, verkeerschaos en woningnood.
- 2 De scheiding van wonen, werken en recreëren heeft ons land geen goed gedaan. Grote, blijvende werkloosheid in het noorden en zuiden van het land is het gevolg van het uitblijven van een effectief spreidingsbeleid voor bedrijven. Het werk moet naar de mensen worden gebracht, niet andersom. De reeds in gang gezette ontvolking van het Zuiden en het Noorden kan alleen worden teruggedraaid door uitbreiding van de mogelijkheden tot scholing, verbetering van de infrastructuur en uitbreiding van de culturele voorzieningen.
- 3 Een democratische verdeling van de ruimte is vanwege de economische belangen onmogelijk. We zien dan ook dat inspraakprocedures ten onrechte worden gebruikt ter legitimatie van het overheidsbeleid. De besluitvorming moet worden gedemocratiseerd. Dit betekent dat de bevolking direct bij de planvorming moet worden betrokken en dat zij zeggenschap krijgt over uitbreiding en vestiging van bedrijven.
- 4 Optimale democratisering van de besluitvorming kan pas plaatsvinden als het grondbezit in handen is van de gemeenschap.
- 5 De concentratie van bedrijfsruimten in de grote steden heeft ertoe geleid dat het wonen voor een groot deel uit de binnensteden is verdrongen. Slaapsteden vullen de groene ruimte buiten de stad en voor werk is men aangewezen op de stad. Woningbouw in groengebieden van bijzondere waarde buiten de steden moet worden verboden. Het karakter van landelijke gebieden (natuur- en landbouwgebieden) mag niet verder worden aangetast. Binnen de bebouwde gebieden moet gezocht worden naar ruimte voor woningbouw. Deze ruimte kan worden gevonden door vermindering van verkeers- en parkeervoorzieningen en sterke uitbreiding van het openbaar vervoer.

10 VOLKSHUISVESTING

- 1 De PSP'92 keert zich sterk tegen het huidige volkshuisvestingsbeleid.
- 2 Door de woningmarkt veel meer aan het vrije marktmechanisme prijs te geven, beoogt men expliciet verschuivingen (letterlijk: verhuizingen) te bewerkstelligen naar inkomensklasse, vooral onder de bevolking van de grote(re) steden.
Door het aandeel van de vrije sector in de totale woningvoorraad zo sterk te vergroten en tegelijkertijd de groepen van minimum tot modaal naar de goedkopere distributiewoningen te stuwen, streven de huidige machthebbers ernaar om een instroom van koopkrachtige huurders en kopers vanuit de regio naar de (grote) steden op gang te brengen. Dit zou de grootstedelijke bevolking diverser van samenstelling maken.
In feite vindt in de steden zelf langs deze weg een "ghettoïsering" op wijkniveau plaats. Alleen de slechtere en minder aantrekkelijke woningen (ook qua buurt) blijven voor de minder en minst draagkrachtigen over, die doorgaans toch al in die steden woonden.
- 3 Daartegenover stelt de PSP'92: de gehele woningvoorraad dient uiteindelijk eigendom van de gemeenschap te zijn. Woningdistributie door een democratische overheid is een maatschappelijke noodzaak om tot een rechtvaardige woonruimteverdeling te komen.
- 4 Het beheer over woningvoorraad dient geheel in handen te komen van enerzijds de gemeentelijke diensten voor (her)huisvesting en anderzijds van woningbouwverenigingen zonder enig winstoogmerk. Deze laatste dienen volkomen democratisch te zijn, met een controlerende en beslissingsbevoegde ledenvergadering die uit gekozen vertegenwoordigers van alle bij de vereniging ingeschreven huurders en woningzoekenden bestaat.
De woningbouwverenigingen behoren uit de gemeenschapskas volledig te worden gesubsidieerd en hebben een algemene maatschappelijke taakstelling: sociale woningbouw en woningdistributie.
Binnen de huidige maatschappelijke verhoudingen, zolang er nog een grote particuliere markt functioneert, hebben zij zich uitsluitend op de lagere inkomensgroepen te richten.
- 5 De woningnood is nog lang niet opgelost! Het ministerie van VROM dient daarom intensieve woningbouwprogramma's op te zetten voor de minder en minst draagkrachtigen. De subsidieregelingen voor groot onderhoud en sociale nieuwbouw dienen onverkort te worden gehandhaafd en uitgebreid.
- 6 De huursubsidieregeling is per definitie een open-einde-regeling en kan dus niet voor jaren aan een vast maximumbudget worden gebonden. De PSP'92 wil verhoging van de subsidiebedragen voor de laagste inkomensklasse. Wij eisen onverkorte handhaving van de doelstelling van de oorspronkelijke doelstelling van de huursubsidieregeling: het bereikbaar maken van aangename woonruimte van goede kwaliteit juist voor de lager en laagstbetaalden. Behoorlijke huisvesting is een sociaal mensenrecht en behoort niet afhankelijk te zijn van welstand.
- 7 De PSP'92 propageert duurzame, gevarieerde kwaliteitsbouw, bereikbaar voor iedereen. Al zijn de stichtingskosten in het begin hoger, door de duurzaamheid verdienen de aanvankelijke investeringen zich dubbel en dwars terug: de onderhoudskosten zijn lager en er hoeft minder vaak en minder ingrijpend te worden gerenoveerd. Ook de noodzaak van sloop zal zich pas decennia tot een eeuw later voordoen in vergelijking met goedkope massabouw.

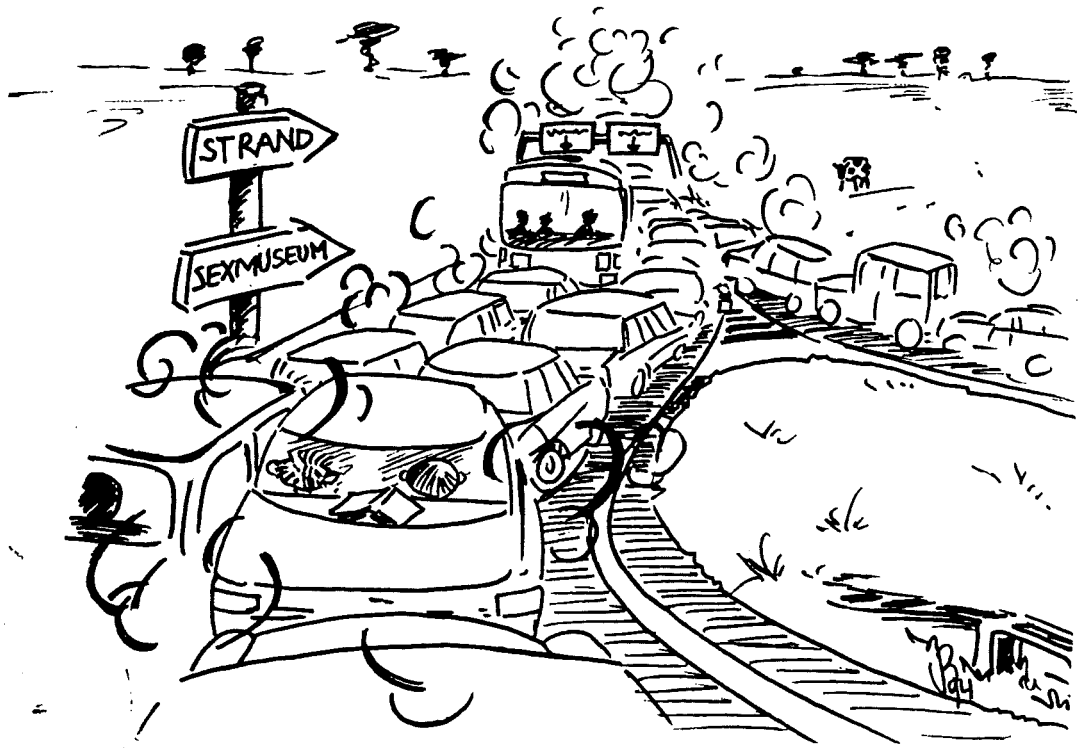

- 8 Milieuvriendelijk bouwen moet veel meer aandacht krijgen dan nu het geval is. Met eenvoudige voorzieningen kunnen grote besparingen in het energiegebruik bereikt worden.
- 9 In het kader van de woningnood zouden mensen in ieder geval niet afgeschrokken mogen worden om bij elkaar te gaan wonen. De voordeurdelersregeling, een strafmaatregel gericht tegen uitkeringsgerechtigden die willen samenwonen, moet onmiddellijk worden afgeschaft.
- 10 In het algemeen geldt dat bij nieuwbouw meer moet worden uitgegaan van de wensen die leven bij de bevolking. De bestaande woningvoorraad moet dan ook worden uitgebreid met betaalbare woningen, grote woningen geschikt voor woongroepen en woningen voor eenpersoonshuishoudens. Eveneens zou moeten worden bekeken of een betere verdeling van het vloeroppervlak mogelijk is. In dat geval zullen minder woningen hoeven worden gebouwd en kan worden volstaan met het verbouwen van oude woningen.
- 11 Woningen moeten betaalbaar blijven. Speculatie moet worden tegengegaan. Woningbezit is alleen toegestaan voor particulieren als er door de eigenaar in de woning gewoond wordt. De huurverhogingen van de laatste jaren moeten worden teruggedraaid en het kraken van woningen en bedrijfspanden moet niet langer strafbaar worden gesteld.

11 VERKEER EN VERVOER

- 1 De overheid heeft jarenlang het autobezit en -gebruik blind gepropageerd en gestimuleerd. Daarbij is ze voorbijgegaan aan alle negatieve gevolgen. De maatschappelijke kosten van verkeersvoorzieningen, ongevallen, politieapparaat en milieuvervuiling rijzen de pan uit. Maar ook het openbaar vervoer heeft geleden onder het massale autogebruik. Minder klanten betekende tariefsverhogingen en opheffing van lijnen; dit zijn maatregelen die het autogebruik bepaald niet ontmoedigen.
- 2 De automobilititeit moet krachtig worden teruggedrongen en tegelijkertijd moet het openbaar vervoer tot een aantrekkelijk alternatief worden gemaakt. Het openbaar vervoer dient veel goedkoper te worden en het aantal verbindingen moet drastisch worden uitgebreid. Tevens moet hier de klassenindeling (de eerste en tweede klasse) worden afgeschaft.
- 3 Autogebruik en -bezit moeten voorbehouden zijn aan mensen die onmogelijk met het openbaar vervoer kunnen reizen. Om de automobilititeit tegen te gaan, dienen autobezit en -gebruik onderworpen te worden aan een vergunningenstelsel. Op de langere termijn denken we aan een coöperatie die het autobezit zou moeten overnemen.
- 4 Carpooling is een schijnoplossing voor het automobilititeitsprobleem, omdat het milieuvriendelijk handelen door middel van particulier vervoer legitimeert.
- 5 In het verkeer nemen voetganger en fietser een zeer zwakke positie in. Zij dienen dan ook beter beschermd te worden. Enkel het terugdringen van het autoverkeer is onvoldoende. Aanvullende maatregelen, in de vorm van autovrije gebieden en stadscentra en parkeervoorzieningen bij de toegangswegen naar de stad zijn noodzakelijk. Het primaat in het verkeer is aan voetganger en fietser, met eigen en gescheiden voorzieningen.
- 6 Uit milieuoogpunt heeft goederenvervoer over water een hoge prioriteit. De vervoersmogelijkheden over water moeten dan ook ten volle worden benut, hersteld en uitgebreid.
- 7 Goederenvervoer per trein is te verkiezen boven vervoer per auto en vliegtuig. Uitbreiding van het goederenvervoer, zowel als personenvervoer, per trein ten koste van wegen en luchttransport is noodzakelijk. Een uitbreiding van de railverbindingen keuren we niet af, maar deze moet dan wel in de plaats komen van autowegen. Goede verbindingen met en in het noorden zijn noodzakelijk. We pleiten dan ook voor de aanleg van de Zuiderzeelijn en het elektrificeren van de railverbindingen in het noorden van het land.
- 8 De Oost-Westverbinding is voor Nederland van economisch belang. De Betuwelijn is voor ons echter onaanvaardbaar, vanwege de aantasting van de sociale structuren in Gelderland en Zuid-Holland en wegens de desastreuze milieu-effecten. De Betuwelijn zal alleen maar leiden tot een groei van de gehele transportsector. De PSP'92 wil geen groei van de goederenstroom maar een verandering van de infrastructuur. Een alternatief voor de Betuwelijn is een railverbinding over de autosnelweg E36 (A12). De autosnelweg wordt dan tweebaans, waardoor een groei van het goederenvervoer per vrachtwagen uitgesloten is.
- 9 Uitbreiding van de luchthavens wijzen wij af, evenals verplaatsing naar bijvoorbeeld de Zuiderzeepolders. Het vervoer per vliegtuig van goederen die niet aan bederf onderhevig zijn, en waarvoor alternatieven voorhanden zijn, dient te worden verboden.

- 10 Internationale verdragen werken momenteel belemmerend op het instellen van een brandstofheffing op kerosine. Nederland moet zich in internationaal verband inspannen om zo'n brandstofheffing van de grond te krijgen.
- 11 Militaire vliegvelden moeten direct worden gesloten. De bodems van deze vliegvelden moeten worden gesaneerd en daar waar mogelijk moeten deze vliegvelden weer worden ingepast in de natuur.

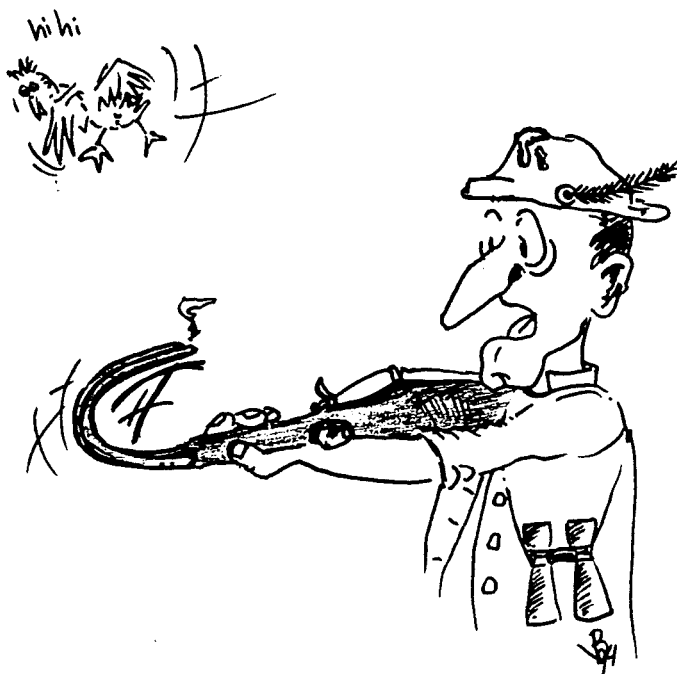

12 LANDBOUW

- 1 De dwang om steeds meer te produceren is ten koste gegaan van het milieu. In ruil voor een schoner milieu zullen de prijzen voor landbouwproducten moeten stijgen of moet de organisatie van de voedseldistributie worden gereorganiseerd.
- 2 Boeren hebben veel kennis en ervaring met betrekking tot het zorgzaam produktief omgaan met natuur en milieu. Natuur- en milieubescherming moeten dan ook zoveel mogelijk aan boeren zelf worden overgelaten. Zij moeten daartoe echter wel de mogelijkheden krijgen.
- 3 De voortdurend stijgende produktie is ten koste gegaan van de kleine landbouwbedrijven. Alleen de grote bedrijven kunnen het hoofd boven water houden. Kleine landbouwbedrijven, die ecologisch verantwoord willen produceren, moeten dan ook veel beter beschermd worden.
- 4 Landbouw en veeteelt moeten in elk land of gemeenschap gericht zijn op de voedselvoorziening voor eigen bewoners. Het exporteren van landbouwproducten beneden de kostprijs, als gevolg van de concurrentie van de EG met de VS op de wereldmarkt, gaat ten koste van de boeren, en daarmee de voedselvoorziening, in de ontwikkelingslanden. Het voedselprobleem in die landen wordt daarmee nog nijpender.
- 5 Alleen om in internationale noodsituaties te voorzien mag er extra geproduceerd worden. De import van goedkope veevoeders uit de ontwikkelingslanden moet door middel van heffingen naar een aanvaardbare prijs worden gebracht. Deze heffing wordt overgemaakt naar het land dat levert.
- 6 De mestproblematiek, een van de oorzaken van de verzuring, kan alleen worden opgelost door het inkrimpen van de veestapel. De bio-industrie zal de fabrieksdeuren moeten sluiten. Het vee moet van een dierwaardig bestaan verzekerd zijn.
- 7 Boeren en consumenten moeten de handen ineenslaan en overgaan tot het oprichten van voedselcoöperaties. Als gevolg van het wegvallen van een aantal schakels in de voedseldistributie (fabrieken en grootwinkelbedrijven) kan het inkomen van de boer worden verhoogd en de prijs voor de consument misschien worden verlaagd. Bovendien zullen de consumenten zo meer betrokken worden bij de landbouwproblematiek en kunnen zij meer invloed uitoefenen op de produktiewijze.

13 DIERENBESCHERMING

- 1 De vrijwel totale onderwerping van vele diersoorten aan de mens, heeft dieren van ons afhankelijk gemaakt. De bescherming van dieren tegen onderdrukking en uitbuiting moet dan ook gewaarborgd worden. Het recht op een dierwaardig bestaan moet worden vastgelegd in een soort Universele Verklaring voor de Rechten van het Dier.
- 2 Het behandelen van dieren als winst-, gebruiks-, sex-, sport- en proefobject, veelal gepaard gaande met erbarmelijke leefomstandigheden, onaanvaardbare risico's en groot leed, moet worden tegengegaan. Concreet betekent dit onder andere sluiting van nertsfokkerijen en bio-industrie.
- 3 Het wreed bestrijden en het aantasten van het natuurlijk leefmilieu van in vrijheid levende dieren moeten worden gestopt. Dierenmishandeling moet de wereld uit.
- 4 Er moet een einde worden gemaakt aan de plezier- en consumptiejacht. De sportjacht moet onmiddellijk worden verboden. Alle in het wild levende dieren worden wettelijk beschermd. Jacht op dieren is alleen aanvaardbaar bij zeer ernstige schade, indien andere middelen ter voorkoming van schade hebben gefaald. Dus alleen indien zwaarwegende maatschappelijke belangen (veiligheid, gezondheid en beroepsmatige landbouw) in het geding zijn, en als verjagen, vaccineren of afrasteren tekortschieten, kan het doden van dieren aanvaardbaar zijn.

14 ONDERWIJS

- 1 Onderwijs moet een belangrijke bijdrage leveren aan de op mensenrechten gebaseerde samenleving. De ontplooiingsmogelijkheden van elk individu moeten in het onderwijs worden bevorderd.
- 2 Tot de leeftijd van zestien jaar dient het onderwijs verplicht en kosteloos (inclusief de leermiddelen) te zijn. Na het zestiende jaar heeft iedereen recht op een aansluitende, kosteloze studie. Tevens moeten er financiële mogelijkheden geschapen worden voor hen die door een studie niet in hun onderhoud kunnen voorzien. Iedereen heeft tijdens het gehele leven recht op het volgen van kosteloos onderwijs gedurende een vaststaand aantal onderwijsuren. Daarenboven heeft iedereen recht op tweede kans-onderwijs.
- 3 De schaalvergroting in het onderwijs moet worden stopgezet en teruggedraaid. De PSP'92 eist dat de schoolorganisatie zo snel mogelijk overgaat naar kleinere klassen en kleinere schooleenheden. De op massa-verwerking ingestelde schooladministraties moeten worden afgebroken.
- 4 De structuur en de organisatie van het onderwijs moeten veranderen. Binnen de huidige basisschool moet meer tijd worden vrijgemaakt voor lichaamsbeweging, spel en creativiteit in alle schoolvakken. In het kader van de emancipatie en het voorkomen en tegengaan van discriminatie dient de vorming van zogenaamde witte en zwarte scholen te worden tegengegaan.
- 5 Openbaar en bijzonder onderwijs dienen op te gaan in het algemeen onderwijs. Uiteraard blijft binnen deze nieuwe structuur ruimte voor onderwijs in en beleving van godsdienst of levensovertuiging. Binnen scholen moet er ruimte komen voor uiteenlopende vormen van onderwijs, passend bij diverse typen van leer- en gedragsstijlen van leerlingen en onderwijsgevendenden.
- 6 Schoolorganisaties moeten zodanig worden ingericht dat de leerling daarin zelf een aanmerkelijk aandeel heeft, waarbij zowel rechten als plichten een aanmerkelijk belang vormen. Zowel rechten als plichten van de leerling en de onderwijsgevende dienen in hun onderlinge samenhang te worden vastgesteld.
- 7 De inhoud van het onderwijsprogramma moet gekenmerkt worden door maatschappelijke bewustwording en persoonlijke ontwikkeling. Naast een algemeen programma moet leerlingen de mogelijkheid worden geboden om naar eigen interesse vakken en/of thema's te kiezen. Het zogenaamde schoolleer- en schoolwerkplan zal inhoudelijk moeten verschuiven naar onderwerpen die de waardeoriëntatie binnen de vakken centraal stellen. Dit dient niet alleen in "speciale vakken" zoals maatschappijleer te gebeuren, maar per vak. De eindtoetsing per vak zal dan ook tenminste een vrij onderwerp in opstelvorm (een kritische beschouwing) omvatten.
- 8 Relatieleer, gezondheidsleer en huishoudkunde moeten in het onderwijspakket worden opgenomen. De thema's vrede, milieu en discriminatie moeten uitgebreid aan de orde komen.
- 9 In het algemeen programma zou vanaf de leeftijd van 7 jaar het Esperanto als tweede taal opgenomen moeten worden.
- 10 De lessen binnen het Friese taalgebied moeten in het Fries gegeven worden, wil deze rijkstaal zich kunnen handhaven.

- 11 De PSP'92 wil handhaving van de mogelijkheid om via tussenstappen een schoolcarrière op te bouwen: dat wil zeggen de kans voor leerlingen om van LBO of MAVO via het MBO naar het HBO, of via het HAVO en HBO naar het WO door te stromen.
- 12 Onderwijsgeevenden dienen als aanvulling op de vereiste kennis op hun vakgebied geschoold te worden in ontwikkelingspsychologie en pedagogie. Onderwijsgeevenden moeten periodiek in staat gesteld worden zich bij te scholen.
- 13 Naast aandacht voor uitvallers naar beneden dienen er ook voldoende mogelijkheden in het onderwijs geschapen te worden voor uitvallers naar boven (de extreem-hoogbegaafden). Elke efficiency-maatregel die de leerling op basis van een intellectuele of anderzortige indeling maatschappelijk dreigt te isoleren, moet worden tegengehouden.
- 14 De titulatuur voor afgestudeerden moet worden afgeschaft.

15 WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

- 1 Wetenschap en technologie dienen in aanzienlijke mate commerciële belangen. Naast voordelen ontstaan daardoor ook vele nadelen. Zo zijn controle en beheersing elementen die een grote nadruk krijgen bij het gebruik en de ontwikkeling van technologieën. Bovendien past de huidige technologische ontwikkeling vooral in processen die groei en exponentiële groei ondersteunen. De op groei en materiële welvaart gerichte aspecten van het menselijk handelen worden door wetenschap en technologie gestimuleerd. Daarbij wordt de omgeving, dat wil zeggen het leefmilieu, vaak uit het oog verloren. In toenemende mate zien we dat de huidige technologische ontwikkeling leidt tot een kunstmatiger inrichting van de leefwereld van mens en dier. De high tech ontstijgt de menselijke maat. Menselijk falen, misbruik en onvoorspelbaarheid kunnen onderzoek naar en ontwikkeling van nieuwe technieken en methoden tot een uiterst gevaarlijke onderneming maken.
- 2 Wetenschap en technologie moeten in goede banen worden geleid. Er moeten regelingen en grenzen worden getroffen en vastgesteld waarbinnen men zich met wetenschap en technologie mag bezighouden. Veiligheid en gezondheid, van zowel mens als dier, dienen voorop te staan.
- 3 De grenzen en regelingen moeten voor iedereen duidelijk zijn, zodat justitieel ingrijpen op basis daarvan mogelijk is.
- 4 Technische voorzieningen en technisch handelen moeten onder andere op milieueffecten bekeken worden. Ethiek moet een grote rol krijgen in wetenschap en technologie. Bij alle vormen van wetenschappelijk en technologisch onderzoek zal bekeken moeten worden wat de effecten zullen zijn op het milieu, de veiligheid van mens en dier en de gezondheid van mens en dier. Indien de grenzen worden overschreden, dient het onderzoek te worden gestaakt.
- 5 Reeds in de basisscholing moet aandacht worden besteed aan voorgaande aspecten van wetenschappelijk en technologisch onderzoek. Uiteraard zal ook voor het verlenen van subsidies aan organen, projecten en instituten voldaan moeten worden aan bovenstaande eisen.

16 CULTUUR EN RECREATIE

- 1 Culturele initiatieven komen door bezuinigingen steeds meer in het gedrang. Een verarming van het culturele aanbod is het gevolg. Gemeenten, daarbij gesteund door de rijksoverheid, moeten zich actiever opstellen als het gaat om het ondersteunen en
- 2 stimuleren van lokale culturele activiteiten. De zogenaamde zelforganisaties van jongeren en migranten verdienen steun en financiële bijstand. Een uitbreiding van het aantal atelierruimten is noodzakelijk.
- 3 De mogelijkheid tot deelname aan culturele activiteiten is voor brede lagen van de bevolking beperkt. Veel culturele activiteiten spelen zich af in de Randstad en de kosten voor culturele evenementen zijn voor mensen met een laag inkomen niet op te brengen. Daarom eist de PSP'92:
  - 3.1 Spreiding van de culturele evenementen over het hele land;
  - 3.2 Prijsverlaging van de kaarten voor theatervoorstellingen, opera en klassieke concerten;
  - 3.3 Gratis toegang tot musea en gratis lidmaatschap van bibliotheken;
  - 3.4 Vergroten toegankelijkheid van alle culturele voorzieningen voor gehandicapten;
  - 3.5 Meer mogelijkheden voor mensen met een laag inkomen om deel te nemen aan cursussen en workshops.
- 4 Culturele vorming dient een substantieel bestanddeel uit te maken van het onderwijsaanbod. Het aandeel van cultuur in de schoolvakken moet vergroot en verbeterd worden. De presentatie van cultuur zou zo breed mogelijk moeten zijn: van theater tot video-art.
- 5 Massatoerisme moet afgeremd worden. De openbare ruimte dreigt overwoekerd te worden door hotels, pretparken en parkeerplaatsen. De belangen van de bewoners gaan
- 6 voor die van de toeristen. Verdere aantasting van het leefmilieu door massatoerisme, en overigens ook door landschapsvervuilende elementen als reclame-uitingen, is onaanvaardbaar.
- 7 In elk woongebied dienen lokale recreatievoorzieningen, zoals buurthuizen, speelplaatsen en sportvelden in ruime mate voorhanden te zijn. De amateuristische sportbeoefening moet worden ondersteund.

17 MEDIA

- 1 De toenemende commercialisering en eenvormigheid van de media gaan ten koste van de kwaliteit van de nieuwsvoorziening. De onafhankelijke, niet-commerciële nieuwsvoorziening dient gestimuleerd te worden. Met name lokale onafhankelijke media-initiatieven moeten gesteund worden. Aan armere landen wordt voor het opzetten van eigen persbureaus en zenders actieve hulp verleend.
- 2
- 3 Fusies en monopolievorming van persbureaus moet worden tegengegaan. Ruime toegang tot de media voor de verschillende maatschappelijke groeperingen en minderheden moet gewaarborgd zijn.
- 4 Het gehele TV- en radioaanbod dreigt meer en meer afhankelijk te worden van de commercie. Verschraling van het aanbod is het gevolg. Commerciële radio- en TV-
- 5 zenders moeten door middel van heffingen ontmoedigd worden. Het bestaande omroepbestel dient vervangen te worden door twee, respectievelijk drie onafhankelijke TV- en radiozenders. Deze worden gefinancierd uit de opbrengsten van de kijk- en luistergelden die naar draagkracht worden geïnd.
- 6 Reclame op radio en TV moet plaatsmaken voor kritische produktinformatie.

18 BUITENLAND

- 1 De verhouding met de rest van de wereld is voor ons essentieel. Met welzijn alleen binnen onze grenzen kunnen we geen genoeg nemen.
- 2 In de internationale politiek dient Nederland uiting te geven aan zijn streven naar een pacifistisch-socialistische maatschappij, waarin de mensenrechten worden gerespecteerd. Onder mensenrechten verstaan we ook de sociale mensenrechten, zoals het recht op wonen en werken. Democratische socialistische ontwikkelingen elders in de wereld moeten gesteund worden.
- 3 De wijze waarop landen omgaan met de mensenrechten, dient als leidraad bij het bepalen van de aard en het niveau van de politieke, economische en culturele relaties.
- 4 Beleid met betrekking tot internationale verhoudingen dient een belangrijke rol toe te kennen aan de VN en dient gericht te zijn op het verwezenlijken van een meer leefbare wereld voor alle burgers. Daartoe formuleren we volgende uitgangspunten:
  - 4.1 Versterking en democratisering van de VN, evenals de afschaffing van de militaire bevoegdheid van de Veiligheidsraad en het permanente lidmaatschap. Het vetorecht van de permanente leden dient te worden afgeschaft. VN-vertegenwoordigers dienen door het volk van het betreffende land democratisch gekozen te worden;
  - 4.2 Steun aan vredeshandhavende, niet-militaire acties van de VN;
  - 4.3 Bevordering van de economische gelijkwaardigheid van alle regio's in de wereld, gericht op eerbiediging van het recht op ontwikkeling, onder andere door daarop gerichte ontwikkelingssamenwerking (waaronder technologie-overdracht en openstellen van de Nederlandse markt voor produkten uit de ontwikkelingslanden);
  - 4.4 Bestrijding van alle vormen van overheersing (politiek, economisch, cultureel) van het ene volk door het andere;
  - 4.5 Bevordering van optimale democratie binnen staatkundige eenheden.
- 5 De Europese Gemeenschap wijzen wij af vanwege het kapitalistische, ondemocratische en nekoloniale karakter. De aanpak van grensoverschrijdende problemen, bijvoorbeeld de milieuproblematiek, moet in een ander internationaal kader plaatsvinden. De VN en haar gespecialiseerde organisaties, met name de Economische Commissie Europa (ECE), dienen hierin een belangrijke rol te vervullen.
- 6 Militaire "verdediging" kan alleen maar leiden tot collectieve moord en zelfmoord. Daarom moeten alle militaire instituten en samenwerkingsverbanden worden afgeschaft. Nederland moet uit de Noordatlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de Westeuropese Unie (WEU) treden.

19 VREDE EN OORLOG

Wij hebben vele mogelijkheden tot ontwapening.

Wie geen oorlog wil, moet hem niet voeren.

Wie geen oorlog wil voeren, moet hem niet voorbereiden.

Wie een oorlog niet wil voorbereiden, moet geen wapens verhandelen.

Wie geen wapens wil verhandelen, moet ze niet produceren.

Wie geen wapens wil produceren, moet ze niet ontwikkelen.

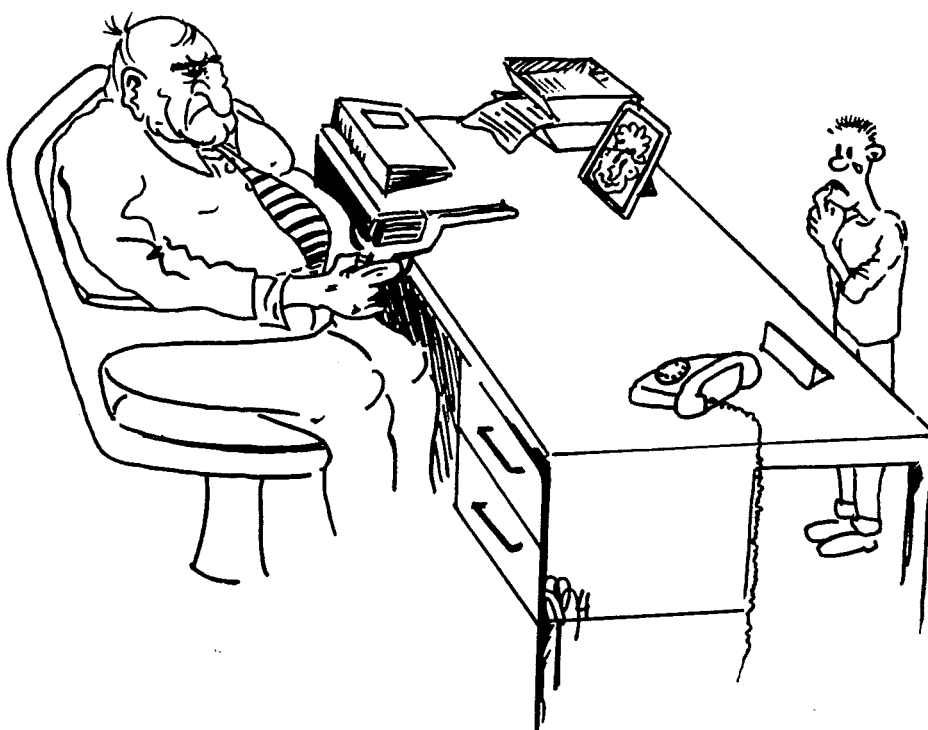
De oorzaak van iedere oorlog is de voorbereiding ervan. Het is echt dom en een grote misvatting om te stellen dat een leger oorlogen voorkomt. De waarheid is dat een leger die waanzin pas mogelijk maakt.

Uit: Het geïnformeerde hart, Bert Stuurwold, 1992.

20 ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

- 1 Vooralsnog heeft de ontwikkelingshulp voornamelijk bijgedragen aan de ontwikkeling van de westerse industrieën. De ontwikkelingshulp dient vooral de belangen van de financiers in de rijke landen.
- 2 Financiers in de rijke landen (veelal particuliere banken) hebben kritiekloos geld geleend aan de ontwikkelingslanden. De voorwaarden liepen uiteen van gematigd gunstig tot zeer ongunstig. Bovendien heeft dit de financiers de mogelijkheden gegeven om politieke druk uit te oefenen op de landen die van deze kapitaalverschaffers afhankelijk waren geworden. Ze beslissen vaak mee over het te voeren beleid. Een beleid dat daardoor eenzijdig gericht is op produktie van vooral grondstoffen voor de export. Een beleid dat daardoor ook ten koste gaat van gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen in die landen.
- 3 Militaire programma's werden door de banken gesteund. Ten aanzien van de sociale programma's deden de banken veel moeilijker. Het gevolg was wel dat die landen met enorme schulden en vrijwel zonder sociale voorzieningen kwamen te zitten.
- 4 De westerse ontwikkelingshulp aan niet-westerse landen is gebaseerd op het westerse begrip "economische groei". De dominante visie op "ontwikkeling" is een directe voortzetting van 500 jaar koloniale geschiedenis; het geloof in de superioriteit van de Westerse mens, kennis, technologie en civilisatie. De kapitalistische maatschappijvorm wordt hierbij als alleenzaligmakend opgelegd (IMF-normen). De PSP'92 wijst deze visie, inclusief het economische-groeimodel, af. Strijd voor de op mensenrechten gebaseerde samenleving betekent strijd voor het opheffen van de structurele ongelijkheid tussen en binnen staten.
- 5 De economische gelijkwaardigheid van alle regio's in de wereld moet worden bevorderd. Dit betekent het waarborgen van het recht op ontwikkeling van de arme regio's, onder andere door technologie-overdracht en openstelling van de Nederlandse markt voor industriële produkten uit de ontwikkelingslanden. Het betekent ook het kwijtschelden van alle schulden.
- 6 De ontwikkelingssamenwerking moet gericht zijn op integrale programma's die per land of regio bekeken moeten worden. Deze programma's moeten een scala zijn van elkaar aanvullende kleinschalige initiatieven die gevoed worden door de lokale bevolking. Voor alle programma's moet gelden, dat zij de economische en maatschappelijke zelfstandigheid van vrouwen in stand houden en verder uitbreiden en zo mogelijk haar politieke emancipatie bevorderen. In geen geval mogen zij afbreuk doen aan de (nog) bestaande economische en sociale onafhankelijkheid van vrouwen. Er zal samengewerkt moeten worden met organisaties in de ontwikkelingslanden zelf, want uiteindelijk zijn zij het die de ontwikkeling moeten sturen.
- 7 Bij ontwikkelingshulp aan dictatoriaal geregeerde landen, waar de eigen bevolking door de staat of een elite (bezittende klasse) wordt onderdrukt, dienen de ontwikkelingsprogramma's en -gelden specifiek te worden gericht op die onderdrukte groepen, hun economische, sociale en politieke emancipatie, en aan maatschappelijke (zelf)organisaties die democratisering en bevrijding voorstaan of deze dichterbij kunnen brengen. (Bijvoorbeeld landbouwcoöperaties, ontwikkeling eigen media, vrouwenorganisaties.)

- 8 Samen werken en samen delen van de verantwoordelijkheid is het PSP'92-antwoord op de invulling van ontwikkelingssamenwerking. Ontwikkelingssamenwerking moet plaatsvinden op basis van gelijkheid tussen donorland en ontwikkelingsland. Alleen dit kan versnippering van ideeën en activiteiten, waardoor de huidige project-hulp gekenmerkt wordt, voorkomen.
- 9 Nieuwe leningen aan de ontwikkelingslanden worden pas terugbetaald op het moment dat het beleid zijn vruchten afwerpt, dus op het moment dat het onderwijspeil, het peil van de gezondheidszorg, de voedselvoorziening en sociale voorzieningen op een aanvaardbaar niveau zijn gekomen. Dit maakt de kapitaalverschaffende landen en instanties medeverantwoordelijk voor de sociale programma's. Militaire aankopen en een eenzijdig op export gerichte productie kunnen zo worden voorkomen. De leningen zijn renteloos en ieder rijk land zou verplicht moeten worden om tenminste vijf procent van het nationaal inkomen aan deze renteloze leningen te besteden.
- 10 Ontwikkelingshulp moet de belangen dienen van de bewoners van de ontwikkelingslanden. Eerst moet de eigen economie in die landen worden opgebouwd. Het wordt tijd dat ook de arme bewoners van de ontwikkelingslanden iets van de ontwikkelingshulp te zien krijgen.

21 BEVOLKINGSVRAAGSTUK

- 1 Wij zijn ons ervan bewust dat de bevolkingsgroei wereldwijd niet onbeperkt kan blijven doorgaan. Het is echter hypocriet de ontwikkelingslanden bevolkingsgroei te verwijten. De bevolkingsgroei daar wordt in het Westen aangegrepen en misbruikt om te kunnen doorgaan met een verspillende levenswijze. Immers het zijn de rijke landen, waar slechts twintig procent van de wereldbevolking leeft, die tachtig procent van de
- 2 wereldhulpbronnen verbruiken. Met andere woorden: de bevolkingsgroei moet allereerst in het Westen tot staan worden gebracht en het consumptie- en productiepatroon moet worden aangepast.
- 3 Sterke bevolkingsgroei is veelal een symptoom van armoede en ongelijkheid. Maar ook de onderdrukking van de vrouw door overheid en cultuur speelt daarbij een rol.
- 4 Een vorm van sociale zekerheid in de arme landen kan alleen gewaarborgd worden door het hebben van veel kinderen. Dit maakt het oplossen van de armoedeproblematiek niet eenvoudiger. De armoede-bevolkingsgroei-spiraal moet doorbroken worden. De PSP'92 eist dan ook:
  - 4.1 Een bijdrage van Nederland aan de actieve bestrijding van armoede en ongelijkheid;
  - 4.2 Het ondersteunen door Nederland van de emancipatie-bewegingen in landen met een grote bevolkingsdruk.

22 VLUCHTELINGEN

- 1 De wereld is van ons allen. Toevallig zijn wij in Nederland geboren en getogen. Iedere wereldburger behoort het recht te hebben te gaan en te staan waar deze wil. De macht van nationale overheden om vluchtelingen al dan niet toe te laten, moet worden beperkt.
- 2 Nederland dient te erkennen dat het een immigratieland is. In samenspraak met andere westerse landen dient er in plaats van een terugstuurbeleid een immigratiebeleid ontwikkeld te worden, niet door beperkingen op te leggen aan vluchtelingen, maar door de oorzaken die mensen tot vluchten bewegen, aan te pakken. Dat betekent:
  - 2.1 Stopzetten uitbuiting van ontwikkelingslanden, vanwege hun grondstoffen en goedkope arbeid;
  - 2.2 Acceptatie van achteruitgang van inkomens in de rijke landen om vooruitgang in de ontwikkelingslanden mogelijk te maken;
  - 2.3 Kwijtschelding van de schulden van de ontwikkelingslanden;
  - 2.4 Stopzetten van internationale wapenhandel en -productie;
  - 2.5 Stopzetten van steun aan misdadige regimes en misdadige guerilla's.
- 3 Vrijheidsbenemende en -beperkende maatregelen ten aanzien van vluchtelingen wijst de PSP'92 af. Het grenshospitium moet dan ook onmiddellijk worden gesloten. Een (semi)permanente opsluiting in Onderzoek- en opvangcentra (OC's) mag hiervoor niet in de plaats komen.
- 4 Ieder asiëlverzoek moet behandeld worden, en wel op een wijze die in overeenstemming is met het Vluchtelingenverdrag. Het recht op hoger beroep in vreemdelingenzaken moet onverkort gehandhaafd blijven. Tijdens herziening en rechterlijke toetsing mag de appellant niet worden uitgewezen.
- 5 Een immigratiebeleid vereist ook een actieve houding van Nederland als het gaat om het uitnodigen van vluchtelingen, met name gehandicapten, vrouwen en kinderen.
- 6 De Regeling Opvang Asielzoekers (ROA) beknot asielzoekers in hun mogelijkheden om zelfstandig een menswaardig bestaan op te bouwen. Daarom eist de PSP'92:
  - 6.1 Opheffing van het verbod voor vluchtelingen om legale betaalde arbeid te verrichten;
  - 6.2 De mogelijkheid voor vluchtelingen om Nederlands taalonderwijs te volgen. Het taalonderwijs aan allochtonen moet verbeterd worden en de wachtlijsten moeten verdwijnen. Voor mensen met een bijstandsuitkering of zakgeld dient het taalonderwijs gratis te zijn. Het taalonderwijs mag niet verplicht worden gesteld.

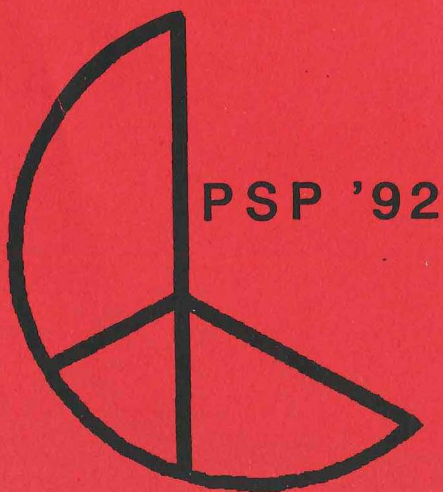

23 DISCRIMINATIE¹

- 1 Discriminatie op grond van wel kenmerk dan ook, vormt een volstrekte miskennis van de mensenrechten en is een bedreiging voor een rechtvaardige en vreedzame multiculturele samenleving.
- 2 De PSP'92 streeft ernaar een samenleving te creëren waarin onderscheid naar nationaliteit, etniciteit, sekse, seksuele voorkeur, huidskleur, religie, politieke en/of levensbeschouwelijke overtuiging of het behoren tot een sociale groep niet meer bepalend is voor iemands welzijn.
- 3 Ook ten aanzien van de normen en waarden van andere culturen stellen we het discriminatieverbod en de overige mensenrechten als hogere norm en als toetssteen. Iedereen die het slachtoffer is van discriminatie, op grond van welk kenmerk dan ook, heeft recht op bescherming.
- 4 In de Nederlandse wetgeving (met name de Grondwet) moeten prioriteiten worden gesteld. Het discriminatieverbod gaat daarbij voor vrijheid van meningsuiting en godsdienstvrijheid. Anno 1994 is het nog steeds mogelijk homoseksuele leerkrachten te weren uit het bijzonder onderwijs! Het is dan ook enigszins huichelachtig dat Nederland, zelf tot op dit moment geen toonbeeld van een samenleving waarin de mensenrechten worden gerespecteerd, zich ten aanzien van ontwikkelingshulp laat leiden door de mensenrechtensituatie in het betreffende ontwikkelingsland.
- 5 Om discriminatie in te dammen, pleiten wij verder voor:
  - 5.1 Voorlichting en educatie over de verschillende Nederlandse en niet-Nederlandse culturele normen en waarden;
  - 5.2 De betrokkenheid van minderheden bij de totstandkoming van een minderhedenbeleid;
  - 5.3 Afschaffing van de identificatieplicht;
  - 5.4 Het verlenen van actief en passief kiesrecht aan iedereen die zich permanent in Nederland gevestigd heeft. (Dubbel stemrecht moet worden uitgesloten.);
  - 5.5 Geen inperking van de mogelijkheden tot gezinshereniging;
  - 5.6 Een stringente naleving van het verbod op mensenhandel (met name handel in vrouwen en kinderen).

---

¹ Discriminatie betekent in dit verband een verwerpende onderscheiding.

PSP '92

PSP '92 Verzendhuis
giro 4369211
SURHUIZUM
telefoon: 05123 - 2574